

105
-1-
ΘΕΜΑ: "ΟΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ"

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΟ ΕΒΕΑ - 23.09.1994

Οι εξελίξεις σήμερα οδεύουν στην κατεύθυνση της ανοικτής, όχι μόνο ενιαίας ευρωπαϊκής αλλά της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Η GATT, η δημιουργία νέων πόλων ανάπτυξης, το συνεχές άνοιγμα των αγορών οδηγούν στην περαιτέρω ένταση του ανταγωνισμού. Ένα από τα θεμελιώδη διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας που οδεύει προς την αποβιομηχάνιση ενώ οι σημαντικότερες βιώσιμες βιομηχανίες μας αφελληνίζονται, είναι το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας. Η κατάκτηση και διατήρηση της ανταγωνιστικότητας είναι, βέβαια, πρωτίτως μέλημα και ευθύνη των επιχειρήσεων. Ο ρόλος της πολιτείας αφορά και "περιορίζεται" στην παρέμβαση και υποστήριξη αλλά και στην επιτήρηση και ρύθμιση. Η διαμόρφωση σαφών και εφαρμόσιμων κανόνων ανταγωνισμού, το συνολικότερο θεσμικό υπόβαθρο και περιβάλλον, οι διαδικασίες και οι μηχανισμοί για την τήρηση των κανόνων αυτών παίζουν καθοριστικό ρόλο στον εκσυγχρονισμό των δομών της αγοράς και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η σημερινή ημερίδα με θέμα τις "Συγκεντρώσεις επιχειρήσεων στην Ελλάδα" διοργανώνεται στα πλαίσια του διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους φορείς για την τροποποίηση του νόμου για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού. Το σχέδιο νόμου, που παρουσίασε το Υπουργείο Εμπορίου εντάσσεται σε μία συνολική προσπάθεια για τον θεσμικό εκσυγχρονισμό της αγοράς και -σε τελευταία ανάλυση - την προστασία των καταναλωτών. Οι προτάσεις

μας δεν αποβλέπουν μόνο σε επιμέρους διορθώσεις. Οι αλλαγές που επιφέρει το νομοσχέδιο αποσκοπούν στην μεταρρύθμιση των θεσμών και αναμόρφωση των μηχανισμών, που αποτρέπουν τη νόθευση του ανταγωνισμού αλλά και στη διασφάλιση της ταχείας και αποτελεσματικής εφαρμογής του νομικού πλαισίου, κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται/διευκολύνεται η ομαλή λειτουργία της αγοράς.

Καταρχήν επιδιώκεται η αποκατάσταση της ασφάλειας δικαίου με την επαναφορά του θεσμού της αρνητικής πιστοποίησης. Με τη ρύθμιση αυτή ανταποκρινόμαστε σε ένα κύριο αίτημα του επιχειρηματικού κόσμου καθώς η κατάργηση του θεσμού με το Ν. 2000/91 είχε επιτείνει τη θεσμική ανασφάλεια των επιχειρήσεων σε σχέση με τη νομιμότητα των συμπράξεων και γενικότερα των συμπεριφορών τους. Η επιχείρηση κινδύνευε ανά πάσα στιγμή να καταγγελλθεί, να διωχθεί αυτεπάγγελτα αλλά και να εκτεθεί στην απειλή της επιβολής των προστίμων για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. // *Πρόστιμα, τα οποία ακριβώς λόγω του υπέρογκου ύψους τους δεν επεβλήθησαν μέχρι τώρα, χάνοντας και αυτόν τον τρόπο την αποτρεπτική τους ενέργεια* *Το δεύτερο θέμα*
Για το λόγο αυτό το σχέδιο νόμου, προβλέπει τον προσδιορισμό του ύψους των προστίμων με βάση την αρχή της αναλογικότητας: Θα λαμβάνεται δηλ. υπόψη το μέγεθος της επιχείρησης, η διάρκεια και σοβαρότητα της παράβασης κλπ.

Το τρίτο σημείο
Η δυνατότητα αποτελεσματικής εφαρμογής του νόμου, η ασφάλεια δικαίου κατά συνέπεια αλλά και το κύρος των υπηρεσιών και οργάνων, τα οποία είναι επιφορτισμένα με την τήρηση των διατάξεων του νόμου συναρτώνται άμεσα με την "ταχεία διεκπεραίωση" των ερευνών και των καταγγελιών. Οι μεγάλες καθυστερήσεις

συνεπάγονται την αναντιστοιχία της απόφασης προς την οικονομική ζωή και συνακόλουθα αναιρούν αυτόν καθ'αυτόν τον προστατευτικό σκοπό του νόμου. Το σχέδιο νόμου προβλέπει τη θέσπιση συντόμων προθεσμιών, εντός των οποίων πρέπει να περατώνεται η διαδικασία έρευνας κι έκδοσης της σχετικής απόφασης.

Τέταρο σημείο

Κάθε κανόνας δικαίου, και από μία άποψη ιδιαίτερα ο πλέον "προωθημένος", ο πλέον "επιτυχής" κανόνας δικαίου, κινδυνεύει να παραμείνει ανεφάρμοστος και να αφίσταται τελικά της πραγματικότητας εάν παρατηρείται διάσταση μεταξύ του νομοθετικού κειμένου και της διοικητικής υποδομής για τη σωστή εφαρμογή του. Η ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής κι ευέλικτης δημόσιας διοίκησης, που θα λαμβάνει υπόψη τα σύνθετα προβλήματα των επιχειρήσεων, πρέπει να θεωρηθεί όχι μόνο εγγύηση του κράτους δικαίου αλλά και της δημιουργίας ενός υγιούς επιχειρησιακού και οικονομικού περιβάλλοντος.

Η παρατήρηση αυτή ισχύει ιδιαίτερα για την αρχή εκείνη, που φέρει την ευθύνη της εφαρμογής του νόμου και της επιβολής των κυρώσεων σε περίπτωση νόθευσης του ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό προτείνουμε την αναμόρφωση και αναδιοργάνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά το πρότυπο της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής με αυτοτελή διοικητική υποδομή και υποστήριξη. Η αρχή αυτή "εξοπλίζεται" με περισσότερες αρμοδιότητες και δυνατότητες. Οποσδήποτε ούτε η αύξηση των αρμοδιοτήτων ούτε η οργανωτική αυτονομία είναι πανάκεια, μαγική λύση για όλα τα προβλήματα αναποτελεσματικότητας, που αντιμετωπίζουμε. Ωστόσο η προσπάθεια

μας θα επικεντρωθεί στην οργάνωση μιας μοντέρνας υπηρεσίας, ώστε να λειτουργεί -κατά το δυνατόν- με τους ταχείς ρυθμούς της αγοράς.

Πρόταση

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του σχεδίου νόμου, που προτείνει το Υπουργείο Εμπορίου αφορά στην εισαγωγή του προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων. Λόγω της μικρής εσωτερικής αγοράς, του μεγάλου αριθμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, του χαμηλότερου για τα ευρωπαϊκά δεδομένα κύκλου εργασιών αλλά και των τεράστιων δυσκολιών, που-λόγω χαμηλής ανταγωνιστικότητας- αντιμετωπίζουν για να εισέλθουν σε ξένες αγορές, η συνεργασία των επιχειρήσεων (και ιδίως των μικρομεσαίων) υπό τη μορφή συμπράξεων ή συγκεντρώσεων είναι καταρχήν ευκταία.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένα "κύμα συγκεντρώσεων" στη χώρα μας. Αρχικά επρόκειτο για εξαγορές ελληνικών επιχειρήσεων από ξένες. Κατά το διάστημα των δύο-τριών τελευταίων χρόνων σημειώνεται μία τάση για αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμό στην ελληνική παραγωγή και κυρίως στη μεταποίηση, που προέρχεται από έλληνες επενδυτές και φανερώνει εντατικοποίηση της προσπάθειας όχι μόνο για επιβίωση αλλά και για την εκμεταλλευση των δυνατοτήτων της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

Είναι αλήθεια ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι πολύ μικρές κι έχουν ανάγκη κινήτρων για τη διεύρυνση κι επέκτασή τους. Από την

άποψη της πολιτικής ανταγωνισμού όμως δεν υπάρχουν από μόνες τους "καλές" ή "κακές" συγκεντρώσεις. Μια πολιτική ανταγωνισμού που επιδιώκει την προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας, τη συνεργασία και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων δεν μπορεί να ενθαρρύνει συστηματικά ή να αποθαρρύνει συστηματικά τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων. Αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι να υπάρχει ένας μηχανισμός ελέγχου, ώστε να μπορούν να διακριθούν τα ευεργετικά για την εθνική οικονομία αποτελέσματα των συγκεντρώσεων από τα επιβλαβή υπό την έννοια ότι οι συγκεντρώσεις μπορούν να προκαλέσουν κι -ανεπιθύμητες- αλλαγές στις διαρθρώσεις της αγοράς (προκαλώντας μονοπωλιακές δομές ή υψηλότερους βαθμούς συγκέντρωσης σε ορισμένους κλάδους) και κατά συνέπεια να βλάψουν την ανταγωνιστικότητα.

Με την θεσμοθέτηση του γενικού προληπτικού ελέγχου, των συγκεντρώσεων, δεν παρεμβαίνουμε ρυθμιστικά αλλά αποτρεπτικά στις εξαιρετικές εκείνες περιπτώσεις, που ενδεχομένως τίθεται σε κίνδυνο η ελευθερία του ανταγωνισμού στην ελληνική αγορά (δεδομένου μάλιστα ότι η τελευταία είναι αρκετά ανοιχτή ώστε οι ελληνικές επιχειρήσεις να υπόκεινται σε σοβαρό ανταγωνισμό -πραγματικό ή δυνητικό- από επιχειρήσεις της Αλλοδαπής). Η υπαγωγή σε προληπτικό έλεγχο κρίνεται με αντικειμενικά κριτήρια (κύκλο εργασιών και μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων, που αφορά η συγκέντρωση). Η υπαγωγή σε προληπτικό έλεγχο δεν σημαίνει και απαγόρευση της συγκέντρωσης: κατά το πρότυπο του σχετικού κοινοτικού κανονισμού ορίζονται λεπτομερώς τα στοιχεία και τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη από την ανεξάρτητη Επιτροπή

Ανταγωνισμού, για να κριθεί αν και πότε μία συγκέντρωση επιχειρήσεων περιορίζει σε μη ανεκτό βαθμό τον ανταγωνισμό. Τέλος προβλέπεται η δυνατότητα παροχής από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου άδειας για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης με βάση εξωανταγωνιστικά κριτήρια και συγκεκριμένα το δημόσιο συμφέρον το οποίο εξειδικεύεται με την ενδεικτική απαρίθμηση του εκσυγχρονισμού της παραγωγής, της αύξησης της ανταγωνιστικότητας, της προσέλκυσης επενδύσεων.

Ελπίζω τόσο οι εισηγήσεις, που θα ακουστούν στα πλαίσια της ημερίδας αυτής όσο και η συζήτηση, που θα επακολουθήσει, να συμβάλλουν στη βαθύτερη προσέγγιση του κομβικού αυτού για την εθνική οικονομία προβλήματος τόσο από την άποψη της πολιτικής όσο κι από την άποψη της νομοθεσίας για το εμπόριο, τη βιομηχανία και τον ανταγωνισμό.